

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ ВОС-
ПУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
30 фран. у злату, на по године
10 фран. у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата плаћа се поштом
упутним непосредно админи-
страцији „Глас Црногора“ на
Цетиње, а коме је наручије, г.
Петру Рамадановићу, к. п. аген-
ту у Котор. Донеси се плаћа
уредништву. Рукописи се не вра-
ћају.За огласе плаћа се: за сваку
ријеч или за број од пет циф-
ра по 2 новчана за први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчан.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Нашега Министра
Унутрашњих Дјела постављамо:

У управи Катунско-Ријечке области:

За секретара I-ве класе и шефа обласне
полиције капетана Јова Н. Беџира са
правом авансована у војсци, по потреби
службе;За писара II класе Јанка Пајовића, до-
садашњег чиновника управе вароши Цетиња.

У управи Зетско-Брдске области:

За секретара II класе Милана Рамада-
новића, досадашњег секретара управе Зет-
ске нахије;За шефа обласне полиције Марка Гази-
воду, ађутанта Министра Војног на распо-
ложењу, по потреби службе.

У управи Никшићке области:

За секретара II класе Новицу Ј. Нико-
лића, досадашњег под-комесара на Бобото-
вом гробљу;За шефа обласне полиције командира
Стева М. Врбицу.

За писара II класе Јована Мемедовића;

У управи Морачко-Васојевићке области:

За писара II класе Радована Дрљевића,
досадашњег писара управе Морачке нахије.

У управи Приморско-Дрмичке области:

За секретара I класе Марка Драговића,
члана окружног суда у Улцињу у пензији.

Цетиње, 25. Маја 1903 год.

НИКОЛА I.

Министар Унутрашњих Дјела:

В. Б. Петровић с/р.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Нашега Министра
Унутрашњих Дјела постављамо:За љекара области Катунско-Ријечке
Стева Огњеновића досадашњег љекара Ка-
туноског округа;За љекара области Никшићке Митра
Радловића, досадашњег љекара Никшић-
ског округа;За љекара области Морачко-Васојевићке
Јована Кујачића, досадашњег љекара Мо-
рачког округа.

Цетиње, 10. Августа 1903 год.

НИКОЛА I.

Министар Унутрашњих Дјела:

В. Б. Петровић с/р.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Нашега Министра
Унутрашњих Дјела постављамо:За физикаса вароши Ријечке Др. Ђура
Кустудића, досадашњег љекара Ријечког
округа;За физикаса вароши Андријевице Ми-
лована Марушића.

Цетиње, 10. Августа 1903 год.

НИКОЛА I.

Министар Унутрашњих Дјела:

В. Б. Петровић с/р.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Нашега Министра
Унутрашњих Дјела постављамо:За предједника општине вароши Цетиња
Сава Вулетића, досадашњег учитеља це-
тињске основне школе, по потреби службе;За предједника општине вароши Под-
горице капетана Стевана Раичковића, до-
садашњег предједника исте општине;За предједника општине вароши Ник-
шића командира Ђура Јововића, досадаш-
њег предједника исте општине;За предједника општине вароши Бара
капетана Петра Вукмировића, досадашњег
племенског капетана у Мркојевићима, по
потреби службе;За предједника општине вароши Кола-
шина Јокана Ивановића, досадашњег сек-
ретара обласног суда у Колашину, по
потреби службе;За предједника општине вароши Ријечке
Илију Шћеповића, досадашњег предјед-
ника исте општине;За предједника општине вароши Вира
Риста Вујовића, члана окружног суда на
Виру у пензији;За предједника општине вароши Да-
нилово-Града капетана Тока Ђуровића,
досадашњег управитеља царинарнице на
Данилову-Граду, по потреби службе;За предједника општине вароши Ан-
дријевице капетана Милутина Радовића,
досадашњег управитеља царинарнице на
Андријевици, по потреби службе.

Цетиње, 10. Августа 1903 г.

НИКОЛА I.

Министар Унутрашњих Дјела:

В. Б. Петровић с/р.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Вршиоца дужности
Нашег Министра Правде постављамо:

За судије:

У општинском суду на Цетињу:

Сава Радловића, досадашњег секретара
управе вароши Цетиња; и
Крета Јаблана, досадашњег писара облас-
ног суда на Цетињу.

У општинском суду у Подгорици:

Јована Радчевића, бившег секретара
окружног суда; и
Алил-бега Османгагића.

У општинском суду у Никшићу:

Мрдељу Мијушковића; и
Мирка Николића.

У општинском суду у Бару:

Дервша Дервшагића; и
Зефа Палу.

У општинском суду у Улцињу:

Дула Шурду; и
Илију Срзентића, бившег писара окр.
суда.

Цетиње, 9. Августа 1903 г.

НИКОЛА I.

Вршиоца дужности

Министра Правде:

М. Ђ. Шаулић с/р.

МИ

НИКОЛА I.

по милости Божјој

Књаз и Господар Црне Горе.

На предлог Нашега Министра Унутр. Дјела,
саслушавши Наш Државни Савјет,
ријешисмо се наредити и наређујемо овај

ЗАКОН

О
УРЕЂЕЊУ ВАРОШКИЈЕХ ОПШТИНА

ДИО I.

Општина и општинари.

Чл. 1.

Свака је варош у Црној Гори
једна општина.Варошка општина може примити
у своју заједницу и село, ако је оно
сасвијем близу вароши, а далеко од
другијех села, те не може с њима
саставити једну општину.

Чл. 2.

Село, које припада варошкој оп-
штини, сноси само оне терете вар-
ошке општине, од којих користи и
оно ужива као: плаћа школарину,
учествује у грађњу општинских
путова, вода, мостова, гробља и т. д.
За искључиво варошке потребе не
плаћа приреве и не учествује радом.

Чл. 3.

Општинар је једне вароши сваки
држављанин црногорски, који је у
њој стално настањен, старосједилац
или досељеник, као и државни чи-
новници, свештеници оба реда, учи-
тељи и неукваши службеници др-
жавни и општински чиновници док
у тој општини службу врше и сви
други црногорски држављани, које
општина прими у своју заједницу.

Чл. 4.

Сви други становници су странци.

Чл. 5.

Сваки црногорски држављанин
може се из своје општине иселити и
постати члан друге општине.За члана друге општине мора
бити примљен:а.) ако је добио отпуст од прве
своје општине;б.) ако је пунољетан и ако има
право располагати собом и са сво-
јим имањем;в.) ако му није ни полицијом
влашћу, ни другејем законским на-
ређењима забрањено живјети у до-
тачној општини;г.) ако у општини, гдје жели да
постане члан, стално живи од назад
једне године; ако је уредно плаћао
државне и општинске приреве и ако
за то вријеме није уживао никакву
милостињу за своје издржавање;д.) ако од једне године има у оп-
штини какво непокретно добро, тр-
говину или ради занат или има за-
нимање законом дозвољено, с којим
је у стању, да себе и своју поро-
дицу издржава;

е.) ако је доброг владања.

Није доброг владања:

а.) онај, који је осуђиван судом
за преста из користољубља учињена
злочинства или преступе, докле се
не поврати у грађанска права;б.) онај, који се налази под исље-
ђењем ради таквијех злочинства или
преступа;в.) онај, који је у тецају двије
последње године био два пут поли-
цијом кажњен за преступе против
морала или за друга бесчасна дјела.Сваки који жели да постане
члан општине сам набавља потребне
доказе.

Чл. 6.

Општина наплаћује од новог
општинара пријемну таксу у корист
општинске касе.

Чл. 7.

Сваки општинар дужан је:

а.) да се покорава уредбама и на-
редбама општинским;б.) да подноси све општинске те-
рете, који су стално или преко го-
дине за нарочите потребе у општи-
ни уставовљени и од Владе одобрени.

Чл. 8.

Сваки општинар има право:

а.) да у општини слободно живи
и своју радњу врши;б.) да општинско добро ужива по
општинској уредба;в.) да бира чланове општинског
одбора и да буде у њ ивабран;г.) да му општина штити личност
и имање;д.) да у случају осиромашења и
болести буде од општине потпомог-
нут, ако је у њој провео стално нај-
мање три године.

Чл. 9.

Свакоме странцу слободно се је
настанити у варошкој општини, ако
има уредна свједочанства власти
онога мјеста, одакле се доселио; ако
му није полицијом влашћу или дру-
гијем законским наређењима забра-
њено живјети у дотичној општини;
ако је владања доброга и ако има
средстава да себе и своју породицу
издржава.

Чл. 10.

Настањени странци у вароши
имају све дужности правог општи-
нара, а и права осим оних садр-
жанијех под б.) в.) д.) чл. 8.Страни поданици, који приме
црногорско поданство, постају чла-
нови у општини, гдје изјаве, да
желе живјети.

ДИО II.

Општинска Управа.

Чл. 11.

У општини су правне власти у
свом одређеном кругу рада:

а.) Општински суд;

б.) Општински одбор;

Чл. 12.

Општински суд састављају пред-
сједник општине и два члана.По у мањим мјестима број
чланова одређиваће се према потре-
би и по увиђавности Министра Унут-
рашњијех Дјела.

Чл. 13.

Књаз-Господар поставља пред-
сједника на предлог Министра Унут-
рашњијех Дјела, а чланове општин-
ског суда на предлог Министра
Правде.

Чл. 14.

У општински одбор долазе:

Шест чланова у општинама до
30. домова а у онима, које имају
више од 300. домова, по дванајест.Општински одборници имају ва-
женике, који се бирају као и одбор-
ници.Број замјеника је једнаковини
броја одборника.

Чл. 15.

Општински одбор траје три го-
дине и бирају га општинари на збо-
ру, а њихова служба бесплатна је,
јер је почасна.

Чл. 16.

Предсједника и општинске су-
дије плаћа општина, а плате им
одређује Државни Савјет на предлог
Министра Унутрашњијех Дјела.

Чл. 17.

Ако се за предсједника општине
или за судије општинске постави
државни чиновник, он издржава и у
општинској служби сва права пред-
виђена чл. 46. закона о чиновнич-
ма грађанског реда, само у том слу-
чају мора у „Пенсиони фонд“ редов-
но уносити новчане улоге предви-
ђене 53 и 54. чл. закона о чинов-
ницима грађанског реда.

Чл. 18.

„Ја Н. Н. закљичем се Богу свемогућему, да ћу владајућем Књазу — Господару Николи I. и домовини вјеран бити, да ћу дужност мога звања тачно отправљати и општинске и државне интересе савјесно заступати и бранити. Тако ми Бог помогао.“

Ова ће се заклетва, написмено стављена и потписана заклетим лицима, обласним управитељем и дјеловодном, чувати у општинској архиви.

Чл. 19.

Управа општинска има облик државне власти, њена су акта званична а исправе, које потврди приватнијем лицима, пуноважне су.

Чл. 20.

Општинска Управа има свој посебни печат, на коме ће у средини бити овака односне вароши, а у наоколо стајаће: Управа Варошке Општине.....“

Облик и величина овога печата је као год и печата државне власти.

ДИ О Ш.

Права и дужности општинског председника.

Чл. 21.

Председник општинског суда је највиша извршна власт у општини. Он председава у општинском суду, одбору и збору, распоређује рад међу судије и остале органе општинске и води надзор над њима.

Чл. 22.

Општински председник.

1. повива општински одбор на сједнице;

2. стара се о вршењу без одлагања и тачно свијех наредба од Владе упућенијех општини и свијех одлука општинског одбора;

3. води надзор над свијем приходима и расходима општинским и надгледа, да се сви послови у општини редовно и тачно врше;

4. предлаже одбору општинске чиновнике, а прима и отпушта службе и пензије;

5. дисциплинарно казни укором или губитком плате до осам дана ваључно чланове суда и општинске службенике;

6. прима и отвара писма управљена на општинску управу; прима и саопштава наредбе државне власти и стара се о извршењу њиховом;

7. потписује сва писма, која се од стране општинске власти шаљу и издају; чува општински печат;

8. стара се о извршењу одлука општинског суда и одбора;

9. надгледа извршење јавних лиценција и закључује општинске уговоре ма које врсте били, а по одобрењу општинског одбора;

10.) даје допуст овнијема, који желе да се иседе у другу општину;

11.) издаје поједијем становницима свједочанства, која не припадају искључиво одбору или суду;

12.) води попис становништва;

13.) води надзор над општинским вградама;

14. стара се о добром одржавању мостова, путова, пјача, вода, и водова, пристаништа, улица и њиховом освјетљењу;

15.) стара се о здрављу народном и стоке у општини и извршује наредбе санитарске;

16.) стара се о предупређењу пожара и о средству за гашење;

17.) наређује преглед хране и пића, уништавање воћа незрелога, хране штетне, пића пријеварног;

18.) стара се о чистоћи у општини;

19.) води надзор над кафанама, крчмама, гостионицама, касарницама, пећима, пазарима, да ли се извршују законски прописи и наредбе о томе;

20.) води надзор о равнијем мјерама, којима се служе трговци и друга лица, која што на мјеру продају и уопште стара се да се преваре не догађају;

21.) води бригу, да у општини не буде просјака и беспосличара;

22.) настојава, да народ иде у цркву и да родитељи шаљу своју дјецу у школу;

23.) наређује пријаву примана и отпуштања слуга.

Чл. 23.

У варошима, које нијесу обласна мјеста, председник општине, управљавајући полицајску власт, врши и сљедеће послове:

а.) стара се о реду и сигурности у општини и држи за то потребите чуваре (жандаре), који ће од њега једино наредбе примати;

б.) доставља долазак странаца, сумњивијем личностима ватражује и задржава путни лист и о овом извјештава обласног управитеља;

в.) наређује, да му сваки крчмар, гостионичар или домаћин пријављује свакога странца, који код њега одсједне или у госте дође и то одмах по доласку;

г.) кажњава строго сваки преступ против морала.

Чл. 24.

Председник општине може по одобрењу непосредне надворне Власти сваког странца после 10. дана, о коме би се увјерио да нема средства за своје издржавање, дигнути из општине.

Ако је страни поданик по одобрењу Министра Унутраш. Дјела, може наредити да се под стражом испрати до границе.

ДИ О IV.

Круг рада општинског суда.

Чл. 25.

Варошки општински суд:

1.) врши мјесто капетана првостепену судску власт према наређењима чл. 5. закона о грађанској судској надлежности и чл. 2. закона о кривичној судској надлежности од 6. децембра 1902. године;

2.) суди за преступе предвиђене под тач. 15. до 21. ваључно чл. 22. овог закона;

3.) издаје свједочанства поједијем становницима о сродству, владању и имовном стању.

Чл. 26.

Општински суд рјешава већином гласова.

Сваку пресуду општинског суда управне природе, за коју председник нађе, да прелази круг рада општинског суда или да се коси са законима или ваључијем наредбама власти, он је мора прије извршења подијети са својим мишљењем на преглед надворној власти, која је дужна кроз 15. дана ваљаче по пријему донијети обавложно рјешење о том и општинском суду га саопштити.

Чл. 27.

Сви акти, који се издају од стране општинског суда потписиваће се у смислу наредбе Министра Правде од 8. децембра 1899. год. о потписивању судских списа у вишечланом судовама.

Чл. 28.

Општински суд има свој печат, на коме ће у средини бити државни грб, а у наоколо стојаће: „Суд Општине.....“

Облик и величина овог печата је као год и печата државнијех власти.

Чл. 29.

Општински суд ради сваки дан осим неђеље и свечаног дана.

Чл. 30.

Чланови општинског суда позивају се на одборске сједнице и имају само савјетујући глас.

ДИ О V.

Избор Општинског Одбора.

Чл. 31.

На избор општинског одбора, кога ће општински председник нарочитом објавом сазвати, могу доћи лично они, који имају право гласања.

Чл. 32.

Председник општине, барем петнајест дана прије избора, приредиће и јавно изложити на углед општинарима, азбучни списак свију својих грађана, који имају право гласања.

Сваки, кога се тиче, може против овог списка чинити примједбе и исправке тражити било писмено било усмено.

Свако тражење исправке забилежиће се у нарочити списак, који ће се увести у општински дјеловодни протокол.

Против тог рјешења може се жалити надворној државној власти.

Чл. 33.

На општинском избору имају право гласа:

а.) сваки општинар (домаћин кућни), који је стално настањен у општини и плаћа ма колико државне дацтје а није према чл. 5 овог закона изгубио то право;

б.) сваки чиновник државни и општински па и кад не би плаћали никакве државне дацтје.

Чл. 34.

Немају право гласа:

а.) лица, која уживају од општине какву сталну припомоћ;

б.) лица, која су осуђивана због злочинства или каква нечасна дјела, или се налазе под кривичним исљеђењем за каква дјела док не поврате грађанску част, као и она лица, која су била осуђена због преступа, који вршења јавни морал, док не истече једна година од дана издржања казне;

в.) лица, која су пала под стечај за врјеме избора;

г.) лица, која су под полицајским надзором;

д.) женскиње;

е.) странци.

Чл. 35.

Не могу бити изабрани за општинске одборнике и замјенике:

а.) лица, која немају активно право гласа;

б.) чиновници надлептава, који воде непосредни надзор над општинама;

в.) лица, која примају плату од општине као ни остали служитељи,

г.) лица, која стоје међу собом у сродничкој свези по крви до шестог степена.

Ако се случајно овакви сродници изабери, остаје у одбору онај међу њима, који је добио више гласова; ако су добили подједнако гласова онај, који је старији по годинама, а мјесто восталијех ступају она лица, која су, иза већ изабранијех, добили највише гласова;

д.) лица, која имају с општином још невршена каква рачуна или спора.

Чл. 36.

Председник општине одређује — по одобрењу надворне државне власти — дан избора и објављује га барем на 15 дана раније.

Надворна власт изаслаће нарочитог изасланика, који ће избору присуствовати и павити да се избор врши правилно.

Дан избора мора бити празнични.

Чл. 37.

Председник општине председава општинском збору. Он отвара, руководи и закључује општински збор и одржава ред на збору.

Чл. 38.

Председник збора и два општинара, које збор изабере, састављају гласачки одбор.

Овај одбор расправља већином гласова сва питања, која би се појавила за пријеме избора.

Чл. 39.

Овај одбор води записник о цијелом току избора и потписује га.

Чланови гласачког одбора помажу председнику при пребрајању гласова, а и у осталом раду према прописима овог закона.

Чл. 40.

Председник има право и дужност опоменути свакога гласача на ред и учтивост и са збора удаљити свакога ко би — по учињеној опомени — продужио правит неред или кога вршењати. Он затражује, у случају потребе, од државнијех власти помоћ и ове су му је дужне дати.

Чл. 41.

Избор треба свршити за један дан и трајаће од 9. до 12. из јутра и 2. до 5. сати послје подне, и тада председник оглашује, да је свршено гласање.

Ако су, пак, и прије овог одређеног времена сви, који по набучном списку имају право гласања, дошли и гласали, председник ће огласити — и прије овог одређеног времена — да је гласање свршено.

Чл. 42.

Гласање бива листима, на којима ће бити написана имена онијех, које општинар жели бирати.

Сваки општинар, који има право гласања дужан је написати јасно на листи онолико имена, колико има да се изабере одборника и замјеника и предаће листу лично гласачком одбору.

Чл. 43.

Чл. 44.

Чл. 45.

Чл. 46.

Чл. 47.

Чл. 48.

Чл. 49.

Чл. 50.

Чл. 51.

Чл. 52.

Чл. 53.

Чл. 54.

Чл. 55.

Чл. 56.

Чл. 57.

Круг рада општинског одбора.

Чл. 46.

Општински одбор врши ове послове:

1) прегледа и одобрава предрачуна и закључне рачуне годишњијех прихода и расхода (чл. 62 и 66.)

2) прегледа и испитује рачуне општинске, да ли су сви издатци на основу закона и ријешења одбора учињени;

3) прегледа и одобрава ударени прорез на грађевине и тако исто и нове прорезе или какве терете, које би имали сносити или поједини житељи или сама општина, кад би потреба захтијевала.

О овоме подносије се предлог Министру Унутрашњих Дјела.

4. поставља на предлог председничков општинске чиновнике: секретара, писара, љекара, инжињера и одређује им плате;

5.) савјетује се и доноси одлуке о начину, којим ће се варош боље уредити, улеснити, унаприједити и о средствима, о којима ће се то постићи;

6.) казни губитком плате до 15 дана или уклања чиновнике, ако се докаже да раде на штету општине или њеног угледа;

7.) савјетује се и рјешава о не предвиђеном којем предлогу, кога би општински председник изабавио или му надворна власт упутила или који општинар;

8.) ријешава о продаји или куповини општинског имања и о давању истога под закуп.

За ово је потребно и одобрење од Министра Унутрашњих Дјела.

9.) ријешава о грађењу и одржавању општинских зграда, пјаца, путова, мостова, вода и водовода и пристаништа, поплочавању улица и и о њиховом освјетљењу;

10.) ријешава о примању у општинску заједницу оних, који то траже и о давању дозволе за радње трговачке, занатлијске и т. д.

11) ријешава о одржавању државних свечаности и о трошку за исте, као и о ванреднијем свечанијем прославама и дочецима.

Чл. 47.

Општински се одбор састаје у редовну сједницу један пут мјесечно на позив председничков. Сам редовнијех има и ванреднијех сједница, које се чине по наређењу надлежне надворне власти, или кад председник нађе за потребно, или кад то важели половина одборничка.

Позив за сједнице мора бити писмен и у њему се мора навести предмет, ради којег се сазива. Сједнице се сазивају само у празничне дане, а позив се шаље по могућности на три дана раније.

Чл. 48.

Сви су одборници дужни долазити у сједнице општинског одбора. Ако који не би могао доћи, мора извјестити о томе председника, како би овај на његово мјесто могао благовремено позвати замијеника, а доцније тај одборник мора свој изостанак оправдати пред одбором.

Чл. 49.

Одбор може пуноважно одлучивати, тек, кад је присутно двије трећине његовијех чланова. Ова рјешава већином гласова.

Ако на први позив не би дошао довољан број чланова, одбор на идућој сједници може одлучивати са оноликим бројем чланова, колико их буде дошло.

У одбору се гласа повмемнице.

Чл. 50.

Председник и сваки члан одбора има изаћи из сједнице, кад се расправља ствар његове личне користи, или корист свог му у управној линији до осмог степенa, а до шестог по побочној линији, или особе коју он заступа.

Само ако се позове, да што равјасни, може на сједници остати, али не смије никако присуствовати гласању.

Чл. 51.

Све се одборске одлуке достављају надзорној власти у препису.

О расправи и гласању у одборским сједницама — секретар дјеловођа — мора саставити записник, кога потписују председник, односно његов замијеник, сви присутни одборници и дјеловођа.

ДИО VII.

Општински чиновници.

Чл. 52.

Свака општина мора имати једног секретара и једног или више писара и потребни број пандура (жандари) и служитеља према величини посла. Може имати по потреби и по могућности свога љекара и инжињера.

Чл. 53.

Ови се чиновници, ако су способни, не мијењају са новом општином, а љекара и инжињера не могу се примати ни отпустити без одобрења Министра Унутрашњих Дјела.

Чл. 54.

Секретари и писари морају имати ове услове:

- а.) да су пунолетни;
- б.) да су свршили најмање основну школу;
- в.) да су доброг владања.

Првјенство за секретара и писара имаће добро писмена лица из исте општине, која су свршила и која разред средњих школа.

Чл. 55.

Дужности општинског секретара јесу да:

- а.) саставља сва писма, која се издају или куд шаљу у име општине;
- б.) води бригу о цијелом писмоводству општинском и о општинској архиви;
- в.) води записник свих сједница општинског суда и одбора и потписује га;
- г.) билијежи све приходе и расходе дневне у одређени дневник кесе;
- д.) прима и чува све доказе о из давању и примању новаца;
- е.) држи у реду све благајничке књиге, које су одређене и чува их;
- ж.) врши и све остале послове, које му одбор или председник у дужност стави.

Чл. 56.

Писари врше ове дужности, које им одреда председник.

Чл. 57.

Председник, чланови општинског суда и општински чиновници не могу се удаљити из вароши без надлежног одобрења.

Председнику даје до 5. дана одсуство непосредна надзорна власт, а дужне Министар Унутрашњих Дјела.

Члановима суда даје одсуство до 5. дана председник а дужне Министар Правде.

Осталијем општинским службеницима даје одсуство до 5. дана председник а дужне општински одбор.

Овоме, који је одређен да заступа у дужности ког општинског службеника, који је на одсуству дужне од два мјесеца, даје се плата овога, кога овај заступа. У случају болести, кад ова не траје дужне од 6 мјесеци, плата се не губи.

Чл. 58.

Председника, кад је одсутан заступа у дужности један од чланова суда или одборничка, кога непосредна надзорна власт одреди; а члана општинског суда заступа члан одбора, кога одбор одреди.

Општински буџет и рачуни.

Чл. 59.

Општински су приходи:

- 1.) заостали и непокупљени приходи и прорези из ранијих година;
- 2.) уштеде и неупотребљени кредити за прошлу годину;
- 3. приходи од општинских доbara, од клавице, кантара, риболова, лактарине, такса, за доволу радње, за вабаве и представе и других, интерес од новчаног капитала и све новчане казне; и
- 4.) општински прорез, који се по потреби равноруже.

Чл. 60.

Општински су расходи ови:

- 1. неизмијени издаци по буџету за раније године;
- 2.) издаци, који по особнијем законима долазе на терет општине;
- 3.) издаци на отплату општинских дугова и интереса;
- 4.) издаци на плате општинског особља; учитеља основних школа и служитеља;
- 5.) дација на општинско имање;
- 6.) издаци на подизање новијех школских и других и одржавање старијех зграда и осталијех грађевина;
- 7.) кирија за зграде, гдје општина нема својих;
- 8.) трошкови на набавку каменоломског материјала, огрјена и освјетљења;
- 9.) издаци на освјетљење вароши, калдрмисање улица, подизање и одржавање расадника, паркова, канализацију вароши, снабдијевање вароши добром пијаћом водом и томе слично; и
- 10.) издаци на припомоћ општинске сиротиње.

Чл. 61.

Општински буџет саставља председник општине са секретаром и подноси га општинском одбору на прегресење и рјешење најдаље до 1. новембра.

Одбор је дужан буџет ријешити најдаље до 1. децембра, а по том га — са односим записником одборске сједнице — спровести надзорној државној власти на преглед и одобрење.

Чл. 62.

Кад би надзорна власт учинила примједбе на буџет, па те примједбе општински одбор не усвоји, одбор га је дужан са својим равновима послати надзорној власти, а ова Државном Савјету на рјешење;

Рјешење Државног Савјета је извршно.

Ако надзорна државна власт, и Државни Савјет у року од 1. мјесеца дана по пријему буџета — не донесу своју одлуку, општински ће буџет важити овако, како га је одбор усвојио.

Чл. 63.

У општински буџет ставиће се и један кредит за покривање не предвиђенијех општинских потреба. Тим се кредитом покривају само не предвиђене општинске потребе и то по рјешењу општинског одбора.

Чл. 64.

Никакви се издаци преко буџета и у случају предходног чланка, без одобрења општинског одбора, не смију учинити, и сваки се такав издатак има сматрати као злоупотреба а за штету одговарају руковалац кесе и наредбоваваоц солидарно.

Чл. 65.

Председник општине и секретар дужни су на крају рачунске године, а најдаље до 1. фебруара, саставити општинске рачуне и општинском одбору на преглед поднијети, који ће их најдаље за 20 дана прегледати.

Овако прегледани рачун стоји за 15 дана у судници на угледа, да их може сваки општинар прегледати и на њих своје примједбе ставити.

Рачуноводство ће у општинама прописати Главна Државна Контрола. Она пази, према прописима закона о Главној Државној Контроли, да се са општинским приходима и расходима правилно рукује.

Надзор Државне власти.

Чл. 67.

Варошке општине стоје под врховним надзором Министра Унутрашњих Дјела, а непосредна је надзорна власт над варошким општинама обласни управитељ.

Овај се надзор врши по прописима овога закона и он се простире на све послове изузевши чисто судске власти чл. 26. тач. 1 и 3. о којој води бригу Министар Правде.

Чл. 68.

Државна надзорна власт присуствује избору општинских одборника и замијеника, али нема право да се упушта у рад избора. Али, ако би се на избору десио неред, кога председник не би хтио или могао утишати, има право предузети потребне мјере за одржање реда.

Орган власти, који је избору присуствовао, дужан је поднијети извјештај своје старјешини о раду избора.

Чл. 69.

Државна надзорна власт има право да опомиње и упућује општинску власт на тачно и законским прописима сагласно вршење послова, и да јој издаје у границама законске потребна упутства.

Државна надзорна власт има право казнити општинске органе по прописима овога закона.

Чл. 70.

У хитнијем случајевима, који не трпе одлагања, а тичу се државних послова или интереса, а нарочито реда и личне и имовне безбједности, кад општинска управа не би хтјела извршити, што јој је у дужности, или би с извршањем оклијевала, надзорна власт може на рачун одговорних лица одредити свога чиновника, који ће дотични посао уредити и његове су наредбе у том случају обавезне за општину.

Трошак око тога учињен плаћају одговорна лица, али предходно дотични рачун треба да прегледа и одобри Министар Унутрашњих Дјела и испита је ли поступак државне власти умјесан.

Чл. 71.

Кад председник и чланови општинског суда не би хтјели вршити своју дужност, или кад би радили против државних интереса Министар Унутрашњих Дјела председника, а Министар Правде чланове општинског суда, могу својим писменим рјешењем, пошто их предходно саслушају, привремено уклонити са дужности и замијениити их одборником или одборницима, које буду одредили.

Председник и чланови на овај начин уклоњени могу се жалити Државном Савјету у року од 15. дана. Државни Савјет такву жалбу рјешава као хитан предмет.

Ако Државни Савјет нађе, да је уклањање на закону основано, председник се на предлог Министра Унутрашњих Дјела, а чланови општинског суда на предлог Министра Правде разрјешавају од дужности узавом Књаза Господара.

Чл. 72.

Ако општински одборници и њихови замијеници не би хтјели вршити своју дужност, или би радили против државних интереса, Министар Унутрашњих Дјела може тражити од Државног Савјета, да се поједини одборници или замијеници разријеше од дужности. Државни Савјет о томе рјешава као о хитном предмету.

У случају да Државни Савјет раздрвјешти предложене одборнике

или замјенике, нови се избор има извршити у року од 15 дана, од дана Савјетског рјешења.

Чл. 73.

Непосредна надворна власт задржаће образложеним рјешењем од извршења оне одлуке одбора или општинског суда, које би биле противне законима и законском уредбама. Ако би се тим одлукама одбора и општинског суда вријеђали интереси или права појединаца, онда их надворна власт може задржати од извршења само по њиховој жалби.

По жалбама ове врсте непосредна надворна власт дужна је доијети своју одлуку у року од 15 дана, од дана пријема жалбе.

Чл. 74.

Непосредна државна власт може — кад год за потребно важе — споразумно са Главном Државном Контролом — прегледати рад, касу и рачуне општинске управе, а дужна је то учинити кад затражи који члан суда, или најмање три одборника или најмање 15. грађана, који имају право гласања, и наведу вјероватне доказе, да ће се прегледом пронаћи злоупотреба.

Трошак око тога прегледа платиће странка, чија буде кривица.

Чл. 75.

Све одлуке надворне власти, донесене по овом закону, морају бити образложене и основане на законском прописима.

ДИО X.

Казне, жалбе и рокови.

Чл. 76.

Надворна државна власт казниће губитком једномјесечне плате, у корист општинске касе:

- 1.) председника и секретара ако у смислу чл. 62. овог закона не би саставили и општинском одбору поднијели на претрес општински буџет;
- 2.) председника и секретара ако у смислу чл. 66. овог закона не би саставили и одбору поднијели на преглед општинске рачуне;
- 3.) председника кад не би у смислу чл. 33. овог закона саставно гласачке спискове, или би они били неисправно састављени, или кад не би на вријеме савлао општински избор.

Чл. 77.

Надворна државна власт казниће од 50—100. круна председника и чланове гласачког одбора, кад би без оправданијех разлога напустили рад, или кад не би хтјели потписати списак рада на општинском избору.

Чл. 78.

Председник казниће од 20—100. круна глобе оне изабране одборнике или замјенике, који се не би хтјели примити тијех дужности.

Чл. 79.

Општински одбор казниће од 5—20 круна оне чланове или замјенике одбора, који не би оправдали изостатак од сједнице одборске или би са сједнице одборске прије свршетка без оправданијех разлога пошли.

Чл. 80.

Надворна државна власт казниће председника и чланове општинског суда према наређењима закона о чиновницима грађанског реда, а остале органе општинске власти, који пропусте или одреку учинити, што им овај или који други закон ставља у дужност, од 10—100. круна глобе, ако овим законом за то није прописана нарочита казна.

Чл. 81.

Све новчане казне, које по овом закону изричу државне и општинске власти, иду у корист општинске касе.

Чл. 82.

Жалбе противу рјешења председника, општинског суда, или од-

бора, којима се изричу казне над општинским часницима или одборницима изјављују се надворној власти.

Жалбе противу избора општинских одборника и замјеника, као и противу сваке неправилности у изборској радњи, изјављује се Државном Савјету.

Чл. 83.

Све се жалбе по овом закону изјављују у року од 10. дана саопштене одлуке, наредбе или од дана кад је избор био.

Дан саопштења или избора не рачуна се у рок као ни последњи дан рока, ако он пада у празнични дан.

Чл. 84.

Жалбе се предају лично или преко поште на повратни реценс и то преко власти, противу које се жали или непосредно вишој власти, којој се жали.

Прелазна наређења.

Чл. 85.

Министар Унутрашњих Дјела прописује правилник за извршење овог закона.

Чл. 86.

Овај закон ступа у живот од дана кад га Књаз-Господар потпише, а обавезну силу добија кад се обнародује у службеним новинама, и од тада престаје важити „Уредба Варошкијех Општина“ од 23. априла 1899. број 375. Министарства Унутрашњих Дјела.

Нашем Министру Унутрашњих Дјела наређујемо да се о извршењу овог закона стара.

Цетиње, 10. Августа 1903.

Никола

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— У четвртак у јутро, 14. о. м., Њ. В. Књагиња Наталија обрадовала је наш Књажевски Дом мушкијем чедом. Увншена Мајка и новорођени Књаз пазаве се у добром здрављу.

На овај радосни глас похитали су сви престонички кругови, да сретнијем родитељима, Њиховим Височанствима Књазу Марку и Књагињи Наталији, честитају прворођенца, а Њиховим Краљевским Височанствима Господару и Књагињи Милени првог унука по мушкој крви. И из унутрашњости Црне Горе, као и са стране стижу такође многобројна честитања.

Новорођени Књаз зваће се Стеван.

— Њ. Кр. В. Господар изволио је у поведјелник, 11. о. м., примити у свечаној аудијенцији г. Д. Ризова новонаименованог бугарског дипломатског агента. При предавању и примању акредитивних писама, Сили су измијошеци срдачни и пријатељски говори између Њ. Кр. В. Господара и новог бугарског дипломатског представника. Г. Андрија Радовић, Маршал Двора допратио је и отпустио г. Ризова у дворском колима. Пред Двором је била упарађена варошка чета, која је одавала почаст дипломатском представнику Бугарске, а војена музика свирала је бугарску химну при доласку и одласку његовом.

— Г. потпуковник Потапов, новонаименовани стални царско руски војни аташе на Цетињу, стигао је прошле недјеље овамо и имао је част бити примљен у поведјелник, 11. о. м. од Њ. Кр. В. Господара у нарочитој аудијенцији.

— Господин Барон од Макио, овдашњи аустро-угарски министар ревизент и Госпођа Баронеса од Ма-

кио отпутовали су нагло у Беч, ушљед смрти мајке госпође Баронесе.

— Господин Коломан од Каниа, овдаш. аустро-угарски вицеконсул, повратио се са свог допушта.

Митар Бакић

црногорски опномоћени минист. у Цариграду
21. децембра 1852 + 13. августа 1903 год.

У сриједу, 13. о. м., преселио се у вјечност Митар Бакић, књ. црногорски опномоћени министар у Цариграду. Ова вијест свакога је изненадила, пошто скоро нико није ни знао ништа о његовој болести.

Покојни Бакић био је тако ревностан вршилац своје дужности, да га обичне слабости и болести нијесу баш ни за трнутака могле посметати, да послове остави, те о томе није никад ни јављао надлежном министарству. Тек 10. о. м. јавио је, да га је болест тако обхрвала, да му није могуће послове вршити и, знајући њога, држало се је, да та болест мора бити тешка и озбиљна, па је тако и било — већ 13. о. м. у вече он је издахнуо.

Покојни Бакић родио се је 21. децембра 1852 г. у Васојевићима а син је једног од угледнијих Васојевића, капетана Зарије Бакића. Основну школу свршио је на Цетињу, иза чега је, г. 1869, ступио у Богословију, која је баш те године на Цетињу основана била. Пошто је Богословију довршио, послат је био ради даљег школовања у Русију и ступио је у Кијевску Духовну Академију, гдје је остао три године, па не довривши, врати се због тад швијех ратнијех прилика у Црну Гору, али послје неколико мјесеци врати се поново у Русију, ступи у Петроградску Духовну Академију, коју и доврши 1877. године.

Као ђак по успјесима био је ваада међу првијема, а по труду и приљекности могао је служити за углед Школовање у Црној Гори и у Русији није га задовољавало, — он је чекао да још учи. С том наміјером из Русије пође у Женеву, у Швајцарску, како би најприје изучио француски језик, да би доцније још које предмете слупати могао. Но у Женеву остао само једну годину, па се врати у своју отаџбину с наміјером, да добије мјесто професора у Богословији, за коју се дужност и спремао.

Богословија, која је због рата била затворена, није још тада отворена била, и Бакић је морао отићи код оца у Васојевиће, али тамо није дуго остао. Ондашње прилике учинише, те буде позван на Цетиње и назначен за привременог секретара Министарства Иностранних Дјела, али се је он у тој дужности тако апао својим радом препоручити, да је ту стаљно и остао.

Године 1890 био је назначен за члана Великог Суда, а мало иза тога, послје смрти пок. Митра Пламенца, исте године буде одређен најприје за отправника послова, а доцније, год. 1896, за опномоћеног министра и изванредног посланика црногорског у Цариграду, у којој је дужности све до смрти остао.

Дужност своју, као заступник црногорски, вршио је Бакић ревностно и достојанствено, те је тијем стекао љубав и уважање не само свога Узвишенога Господара, него је умно стећи и уважање код Њ. Величанства Султана, Високог Порте и код свију јевропских заступника у Цариграду.

Сваки неспоразум између Црне Горе и Турске, Бакић је или знао на вријеме предупредити или, пошто би се већ догодио, тако изравнати, да су обје стране биле задовољне, без да чјеје достојанство страда, те су, ушљед тога, и односи

између Црне Горе и Турске постајали све више пријатељски.

Питања која су се тицала интереса цјелокупног Српског народа, он је увијек рјешавао споразумно с представником братске Србије, прилагођујући се ваада тогу политике општесловенске, којој на челу стоји моћна Русија.

Једини савјет који би се имао дати будућему црногорском заступнику у Цариграду био би, да му се рече: *ради као што је Бакић радио*, — то је најљепша карактеристика Бакићева рада.

Црна Гора губи у Бакићу једнога од својих врлих и заслужених синова и једнога тако вјешта дипломата, да га је тешко накнадити.

Бог да га прости и нека му је вјечна успомена!

Њ. Ц. Величанство Султан телеграфично је изјавио своје саучешће Њ. Кр. Височанству Господару поводом смрти посланика Бакића, а царско отоманска влада изјавила је саучешће нашем министру иностранних дјела, г. В. Гавру Вуковићу, преко овдашњег свог посланика, Њ. Пр. г. Ахмед Февзи-паше.

Истим поводом Његово Величанство Краљ Петар упутвао је на Крагујевца нашем министру иностраних дјела слиједећу депешу:

Дим осетан губатак по све Српство, које је у њему имало искрена заступника. Петар.

Мртво тијело пок. Бакића привремено је дазас сахрањено у Цариграду, а овдје је тим поводом држан парастос у манастирској цркви. На парастосу чинодјејствовао је Високопресвештени Госп. Митрополит Митрофан са мјеснијем свештенством, а присуствовали су Њ. Кр. В. Господар, Њ. В. Књаз Марко, царско-руски министар г. Шчеглов, наши министри, великодостојници, чиновници и грађанство.

ЦЕТИЊЕ, 15 августа.

Руско намјесништво на Даленом Истоку.

Цар је издао указ Сенату, који је објављено уређење руског намјесништва на Даленом Истоку.

„Новоје Време“ допијело је тијем поводом на уводном мјесту чланак, у коме се у главном говори:

Ушљед живог развоја културног живота на Даленом Истоку, почели се је у потоње вријеме све јаче осјећати потреба, да се све гране управе над тијем површинама усредсреједе у једне руке, а да се изваде испод централне државне управе. И ако су те области везане железницом с Јевропском Русијом, опет оне, ушљед сувише велике даљине, имају више карактер колонија, у којима услови живота имају врло мало општијех црта са животом остале Царевине. Било је врло негодно, да се грађанска управа на бреговима Тихог океана потчињава развијем министарствима, једно због тешкоће саобраћаја, а друго због тога, што је врло тешко или управо немoguће правилно схватити и просудити, што је управо потребито тијем далеким областима и у колико су, или у колико нијесу, хитни равни предлози и потраживања, која отуда стижу на централну управу. Због овога је сам наредак областј на Даленом Истоку вахтјевао, да се управа над њима иадвоји и да се установе нарочите мјесне власти, које ће имати потребита пуномоћја, да могу непосредно задовољити мјесне потребе.

Па и у погледу политичком Приамурског генералног гувернерства и Квантунска област имају искључив значај. Додирујући се с Китајем и Корејом, а налазећи се у близини Јапана, ови источни крајеви Русије

СЛИЈЕДИ ДОДАТАК

додурују се с поменутијем државама и јединством интереса. Из дана у дан све се више међу њима развијају мирни односи и економске везе. Али баш ушљед тога поничу и разва питања, која потребују, да се што прије ријеше; неизбежно повичу сукоби и неспоразуми, које је неопходно што прије уклонити, да се не би тијем спречавао мирни развој живота. Ово није могао никако задовољити досадашњи начин управе, кад су се мјесне власти морале обраћати у Петроград, како у важнијим случајевима, тако и у случајевима неспоразума међу појединачним уредима.

Уређењем намјесништва на Далеком Истоку стаје се на пут свијема тијем потешкоћама, јер ово ће намјесништво имати у рукама све границе грађанске управе, а тако исто рјешаваће и дипломатска питања, која се на те области односе. Далеким Истоку открива се нова ера живота. У састав овога намјесништва улази Приазурско генерално гувернерство и Квантунска област. Осим тога, намјесништву је повјерена пажња на ред и сигурност у области, куда пролази Источно-Китајска железница, као и брига о благостању руског становништва, „у сусједним намјесништву, прекограничним земљама“.

Намјеснику је дата и команда над свом руском флотом у Тихом океану и над свом војском, која се налази у повјереној му области. Да би наредбе главне управе на Далеким Истоку биле у сагласности како с државним напорима у опште, тако и с радом у министарствима, уређује се нарочити комитет, којему је предсједник сам Цар.

За намјесника на Далеким Истоку назначен је генерал адјутант Е. И. Алексејев, који је, има већ четири године, био главни заповједник и Квантунске области и војске која се у њој налази, а тако и флоте на Тихом океану. Руси, који добро знаду и државничке способности и енергију Алексејева, радују се, што је на њега пао Царев избор. Од како се је почело говорити о уређењу намјесништва на Далеким Истоку, свак је био увјерен, да ће тај положај бити повјерен њему. Његово познавање Далеког Истока као и обилати плодови, што их је и до сад његов рад донио, дају право надати се, да ће и при новијем условима Е. А. Алексејева, као намјесник, оснажити Далеки Исток и развити његов напредак и благостање, а тијем ће знатно помоћи напредовању руске моћи на бреговима Тихог океана.

НОВИ ПОКРЕТ У МАЊЕДОНИЈИ.

Нови покрет у Мањедонији, који се је још раније почео осјећати, пријешао је већ од половине јуна у отворену акцију. Борба се је отпочела убиствима и палежницама. Овај покрет одмах у почетку обухватио је Битољ, Прилеп, Крушево, Кичево, Охрид и Лерин са њиховим околницама. Свакоме је селу јављено унапријед да се на павјесни дати знак мора дати на оружје, а у противном случају да ће бити запаљено и уништено и село и његово становништво. Овај покрет, по вјестима које до данас о томе имамо, траје још, и ако не бива све јачи, то не бива ни слабији. Средиште је покрета Битољски вилает и то источни његов дио. На томе простору, који нема са истока на запад више од 100 к. м., а са сјевера на југ — више од 120 к. м. сакупљено је више од 60 батаљона турске војске, па опет сва та војска није успјела, да покрет угуши. Цариградске вјести за разлог тога наводе бајаги ту околност, што турска војска не жели проливати крв, но чека да тај покрет сам собом павне, а побуњени селаци да се „покажу“ и кућама врате. Но ми знамо, да се је рјетко до сада штједела крв балканских народа, па се може посумњати, да је и сад то питање дошло на дневни ред. Покрет се тај не може тако лако угушити због сасвијем другачијих разлога, који леже у географским условима мјеста, као и у томе, што је врло тешко стати на крај

четничком ратовању, па ма се оно развијало и не у таквом баш горовитом предјелу као што је Мањедонија. Ово особито враједи, ако узмемо у обзир још и то, да турска војска нема посла с одвојенијем четима, које не знаду једна за другу и раде свака за свој рачун, него има посла с добро организованијем устанком народним, који, шта више, има и своју централну „привремену усташку владу“, којој се свак мора покоравати. Сви вилаети подијељени су на усташке округе, а округи на срезове. И округи и срезови имаду своје старјешине. Срески старјешине добијају наредбе од старјешине окружног, а овај — „од привремене усташке владе“. То баш и јест унутрашња мањедонска организација, која је прије водила агитацију мирно, а сад се је ријешила на устанак.

Овијех дана, по ријечима „Новог Времена“ дошао је Софију и представник те привремене усташке владе, неки др. Татарчев, који је хтио да прода јевропским заступницима окружницу о стању ствари у Мањедонији. Како се чује, дипломатски агенти Инглеске, Француске и Италије, примили су ту окружницу, да је упуте својим владама, а француски представник, осим тога, као да је још молио дра Татарчева, да га извјештава о развоју покрета. На овај начин, усташа као да су ступили у везичан односај с неким јевропским државама. Ова појава и ако нема значаја с тачке гледишта међународне политике, опет је кадра знатно појачати усташки покрет у Мањедонији.

Устанак је данас обухватио читав предјел од бугарске границе до Јањинског вилаета. Усташа раде врло енергично и у већим четима. Ово се потврђује вјестима, како из Софије, тако и из Цариграда. Све ово морало је имати и има знатног уплива на расположење духова код балканских држава, па и код овијех, код којих се није до сад опајало покрета против Турака.

Очувати мир на Балкану, продужава „Н. Време“, могуће је још, ако Русија и Аустрија буду руководиле догађајима и ако у неколико узму иницијативу у своје руке, а иначе, догађаји ће се природно развијати и могу доћи до излаза који се не жели.

У таквим приликама на дипломатију пада данас тешка задња: она треба да изнађе нове мјере, које би кадре биле у што краћем року задовољити и умирити побуњено становништво. Стари пројект реформа већ треба данас сматрати као — покојни.

† ЛОРД СОЛЗБЕРИ.

Из Лондона дошла је вјест, да је у суботу у вече умро велики инглески државник Лорд Солзбери у 74. г. свога живота. Био је потомак једне од историјских аристократских фамилија инглеских, која је Британији дала три министра — предсједника. На политичко је поље ступио управ прије 50 година, кад је бијесно кримски рат, а оставио 29 јуна 1902 г., кад је предао наслједство својом синовицу Лорду Балфуру. Он је сам стајао три пут на челу владе, сваки пут иза одступања свог великог противника Гледстона.

Државничка каријера његова почине тек последње ерско-турског рата у 1876 г., кад је он као нарочити изасланик инглеске владе преговарао с Портом. 1878 г. био је заједно с Биконсфидом представник Инглеске на берлинском конгресу, гдје је много радио против руских жеља и Сан-Стефанског уговора. те је по повратку из Берлина с великим почастима дочекан у отаџбини. Радо се истицао на подручју спољне политике, те је четири пута био и министар спољних послова. На пољу унутрашње политике није се бавио радо, па је ту имао и мало успјеха.

Солзбери је припадао конзервативној странци, те је 1881. г. наслједио Биконсфидла као вођа торџиваца у горњој кући. Три пута је саставио кабинет конзервативни и пошљедње његово премијерство свакако је најзначајније по садржини рада и по успјеху. Дошао је тај пут на владу послје пада Хом-рула, а империјалистичка мисао државна показивала се од тада као мисао водила и спољне и унутрашње политике у Вел. Британији. Под знак и империјализма отворен је и бурски инглески рат, који је увећао број инглеских колонија, али и број везаних унутрашњих непријатеља. За вријеме тога рата заблестао је сјај Чемберленове звијезде, а Лорд Солзбери почео је осјећати изнуреност. Прве годину дана предао је управу кабинета Балфуру, а он се повукао у приватан живот, гдје га је убрзо нашла смрт.

Лорд Солзбери био је одважан и одлучан браниоц инглеских интереса, па му се мора признати, да је умро у тешким данима одржати побједу. Зато му Инглеска с пуним правом дугује захвалност и жали његов губитак.

Књижевност, умјетност и просвјета.

— Примили смо на приказ књижицу под натписом: „Туберкулоза као народна болест и њено сузбијање.“ Написао Др. С. А. Квоф, лекар у Њујорку. С њемачког превела В. П. Поповић и В. В. Михајловић, медицинари. У Мостару, 1903. Штампарско-Умјетнички Завод Пахера и Кисића. 8 пост. Стр. 88 са 16 илустрација. Цијена 40 потура (хелера). Чист приход ове књижице намијењен је „Просвјети.“ Друштву за помазање сиромашних Срба Њака из Босне и Херцеговине. — Ову је књижицу (на њемачком језику) издао њемачки централни комитет за подзавање живота за лијечење јектичних, а наградио Конгрес за сузбијање туберкулозе као народне болести, држан у Берлину 24—27 маја 1899 год. До сад је преведена на инглески, холандски, пољски, румунски, бразилијански, француски талијански, португалски, руски, бугарски, јеврејски, мексикански, шпански и мађарски језик! — Растварање ове књижице предузела је Издавачка Књижарница Пахера и Кисића у Мостару, која уступа књижарима 25 пост. рабата. Ко пошаље поменутој књижарници 50 хелера, добиће књику о њеном трошку. Ову је исту књижицу превео, прије три године, др. Јован Кујачаћ и тај пријевод са својим допунама штампао у „Гласу Црногорца“ за 1901 год. у рубрици „Народно здравље“.

Није рђаво и двапут превести исту ствар, ако ствар тога заслужује, али опет боље би било утропити вријеме на нешто ново, тијем прије, што се за нашу књижевност може да нађе тијех новости с реда у туђим књижевностима.

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

МОНОПОЛ ДУВАНА У ЦРНОЈ ГОРИ.

Управа црногорског монопола дувана објављује нашим произвођачима дувана ова правила, која ће важити за годину 1904. Према томе дужан је свако, ко жели садити дуван идуће године, пријавити се за односно допуштење свом капетану још ове године у мјесецу новембру, па за тијем се у свему придржавати слиједјех правила:

**П Р А В И Л А
за гајење дувана у год. 1904.**

Чл. I.
Гајење дувана у год. 1904. допуштено је у околини Улциња, Бара, Шестана, Крајине, Вир-Пазара, Ријеке, Зете, Подгорице, Куча, Љешкопоља, Љшанско нахије, Пинера, Пјеловалића, Пјешиваца и Њакшића.

Чл. II.
Укупни простор земљишта за гајење дувана у цијелој Књажевци, не може износити више од 4000 рала.

Чл. III.
Ко хоће да сади дуван, дужан је имати за то допуштење од управе монопола дувана у Подгорици. Да се пак такво допуштење добије, треба подијети пријаву свом надлежном капетану најдаље до 30 новембра о. г.

Чл. IV.
Пријаве за сађење дувана може подносити само кућни старјешина (домашин).

Чл. V.
Предато пријаве, које могу бити и усмене, капетан ће без икакве наплате, завести у нарочити дневник. Тај дневник послаће капетан управи монопола дувана у Подгорици најдаље до 10 децембра о. г.

Чл. VI.
Гајење дувана неће се допустити на мањем простору од једног рала, као ни на земљишту, на којем би органи управе монопола дувана тешко могли вршити потребан надзор.

Чл. VII.
Дуван, који би се садио без допуштења управе монопола дувана у Подгорици, уништиће органи управе монопола, а власници земљишта или произвођачи дувана платиће поврх тога још и глобе, одређене законом о монополу дувана.

Чл. VIII.
Вас дуван, који би се добио са земљишта, на којем је сађење допуштено било, мора се предати у магацине управе монопола дувана, чим то изреде органи управни. Ти магацини за сакупљање дувана отвориће се најдаље 1. новембра 1904 год. У магацину у Подгорици дужни су предати вас свој дуван произвођачи из Подгорице, Зете, Љешкопоља, Љшанске нахије, Ријеке, Куча, Пинера, Братоножива, Пјешиваца и Њакшића. У магацину у Бару дужни су предати свој дуван произвођачи из Бара, Улциња, Шестана, Крајине и Вир-Пазара.

Чл. IX.
Чим се дуван преда, процијениће се у присуству произвођача или његова замијеника и платиће се по слиједјим цијенама:

Класа	кр.	за дуван фино: 3. — ва 1 кило	за дуван престо: 2. — ва 1 кило
I.	класа	кр.	кр.
II.	"	2.40	1.40
III.	"	1.50	1. —
IV.	"	0.80	0.50
V.	"	0.30	0.20
Отпатца	"	0.10	0.10

Који дуван не би био ни за какву употребу, уништиће се одмах у присуству дотичног произвођача.

Чл. X.
У врсте финијех дувана долази само дуван, произведен од мањедонског сјемена, које ће управа монопола дојелити бесплатно свакоме, ко га од ње потражио буде и с којим ће се дуваном при гајењу и уређивању у свему поступати овако, како члан XII овијех правила прописује. Сви остали дувани рачунају се међу прсте и биће дакле плаћени према цијенама, које су за ту врсту дувана одређене.

Чл. XI.
Управа монопола даће произвођачима на њихово потраживање унапријед, без икакве добити, неку своту новаца, која би одговарала половини предвиђене вриједности дувана, и то: 1/10, кад је гајење дувана постигло толики степен развитка, да је могуће изрећи приближну оцјену о роду; друге 1/10, кад почне брање лишћа; — најпослије још 2/10, кад се лишће почне уређивати за предају.

Чл. XII.
Произвођачи дувана морају се придржавати слиједјех упуштава, ако жеде да им дуван буде добар:

1. Обрађивати земљиште више пута од сиршетка јесени до почетка прољећа;
2. Гнојити земљиште помоћу торња, т. ј. на свако рало оставити у тору за 30 ноћи око 80 кова или оваца, па помичати сваке ноћи тор, тако да за 30 ноћи земљиште буде свуда подједнако погњено;
3. Пресађивати дувански расад без прекидања, како би вас дуван био једнаког пораста, и то тако, да струк од струка буде највише 20 сантиметара раздалеко, а ред од реда највише 35 сантиметара далеко. Само између свака 4 реда могло би се оставити мало веће растојање, да се могу удобно вршити сви радови око дувана;
4. Једном или два пута опраштити дуван и једном га огрнути у годно вријеме, о чему ће органи управе монопола дувана савјете произвођачима давати;
5. Пустити цијет дувану да се развија, а не васидати га прије, док органи управни не нареду;
6. Брати лишће постепено према томе како зријева, павећи да се најприје бере оно лишће, које је најближе земљи и то овда, кад је тек почело зријевати, па за тијем оно, што је мало више од земље кад буде мало зреће и најпослије оно, што је најдаље од земље, и то кад је потпуно зрео;
7. Изложити гривне с дуваном да се суше на мјесту, које је суву добро изложено, али од вјетра заклоњено;
8. Сачувати гривне са сувим лишћем у добро сувим мјестима. Павити да се лишће не ломи, да не мавати или који други начин да се не штети;
9. Мало прије него ће се дуван предати у магацине, произвођачи дужни су лишће добро углатити, подијелити га у класе по угледним примјерцима и сложити све лишће од једне класе у мале калупе, од по 10 листова;
10. За пренос дувана у магацине произвођачи дужни су дуван скалопити у мале дењкове на начин, који ће им се показати. Управа монопола дувана даће им бесплатно за то потребни омот.

Примједба. За гајење дувана у год. 1904. угледни примјерци за процјену дувана начиниће се од овогодњињег дувана и објавиће се у течају мјесеца новембра.

ДОМАЋЕ ВЈЕСТИ

Четиње, 15 августа
(Из Митрополије). Побожни наш народ често пута тражи, да купи једну или више икона за кућу или за прилог цркви. Да би се овој потреби народној одазвали, Управа Митрополије набавила је знатну количину разнијех икона и кандила из Москве.

Иконе су православног стила, врло лијепо израђене; а такође и кандила су поље лијепа, узурна и са иконицама украшена.

Ко би желлио једну или више св. икона и кандила купити за себе, за прку, или трговац за претројају, нека се обрати канцеларији митрополије, гдје се више речеће ствари по врло јефтинијој цијени дају.

(Параброд „Вурмбранд“) почеће 21 о. м. оет редовно пливати на брзој линији Трет—Котор. Ушљед тога, 22 овог мјесеца, на напријед сваког петка, кретаће дилжанца одице у Котор у 5 сати из јутра, а долазиће на Цетиње истог дана у 7 сати у вече.

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ЛОНДОН, 10 августа. — Солдери убио је вечерас.

РИМ, 10 августа. — Мелоти Гарибалди умро је.

(Мелоти Гарибалди био је најстарији син славног Ђузепе Гарибалдија. Родно се године 1846. Отац повео гаје са собом на војску у Италију и у Француску и пронао га за генерала. Од године 1871. живио је на свом имању Велетри-у. Био је члан италијанског парламента, где се је највише придружио кријивој левици, а доцније гласовао је с умјереном опозицијом. Мелоти је падао такође мемоаре свог оца.)

ЦАРИГРАД, 10 авг. — Један чиновник руске поштанско-паробродске станице у Цариграду, који је подајник италијански, али је носио руску капу, пролазећи близу арсенала код Топхане, био је тако заостањен и истучен од четири војника, да су га одмах одијели у болницу. Послаништво италијанско предало је Порту ноту у којој тражи задовољштину да се војници казне и да се предузму мјере, како се не би то више поновило.

— Чете су спалиле и опљачкале многа села у округу Киркилис, у Једреном вилајету, и прекинуле телеграфску жицу између Киркилиса и Једрене.

ПЕТРОГРАД, 10 авг. — Руска влада званично је извјештена, да је Султан наредио, да се руски захтјеви неодложно испуне, ушљед чега је Цар заповиједио, да се руска ескадра из Инваде враћа у Сенастопољ.

СОЛУН, 10 августа. — Тијело Ростковског пренесено је на броду „Терецу“ у Одесу.

ПЕТРОГРАД, 11 авг. — Руски посланик у Цариграду јавља, да је Порте предузела све мјере, да испуни захтјева руске владе. Не само да су оба влоцица објешена и два друга жандарма осуђена на робију, већ су и они официри, који су се ружно најавили о консулу Ростковском, из службе отпуштени. Траже се две особе, које су пуцале на консулову кароцу. Сви они чиновници, њих 24 на број, које је поменуо руски посланик, те о чијем се је раду неповољно изјавио, отпуштени су из службе и предани суду. Исто тако предана су суду и сва остала приватна лица, која се налазе у исказу посланиковом, и која се озривају на равна влоциства. Полицијски комесар у Паланки Исмаил Хаки, постављен је опет на своје мјесто. Све особе, које су биле уапшене, што су се жалиле против насиља турског, ослобођене су. Главни инспектор Хилми-паша добио је укор. Шефови жандармерије и полиције у Солуну смјанђени су. Порте је даље наредила, да се на реформу жандармерије новове неколико иностраних официра, чија имена ће се накнадно саопштити. Напошљетку добиле су све војне и грађанске власти строгу наредбу, да предузму све мјере, да се осигура мир и ред. Из Брисла долази вјест, која вели, да се је Порте одиста обратила с молбом белгиској влади, да јој иста навначи четири официра за турску жандармерију.

БЕЧ, 12 авг. — Бечка „Нова Слоб. Преса“ јавља, да ће руски Цар свршетком септембра доћи у Беч у посету Цару Францу Јосифу. Посјета трајаће 5 дана, а Цар биће праћен од Ламворфа.

ЦАРИГРАД, 12 авг. — Војници изругивали су италијанског консула у Битољу пред консулатом, довикујући му „џаур“. Италијански посланик тражио је од Порте енергичну задовољштину, жалећи се у исто вријеме и на турске официре, која су били присутни, а нијесу посредовали.

ПРИЗ, 13 авг. — Грчки Краљ отпутовао је у Мариенбад, да посјети енглеског Краља.

Како јавља „Фигаро“, Краљ италијански доћи ће половином октобра у Париз, а могуће је да ће га пратити и Краљица.

БИОГРАД, 13 авг. — Краљ са синонима е Књазом Арсеном упутио се у пратњи министра Машана на пут по увузрашности Србије.

РИМ, 13 авг. — Сировод Мелоти Гарибалди био је величанствен На одар положено је много вијенаца, међу њима од Краља, Заварделија и француске владе.

ЦАРИГРАД, 13 авг. — Због рђава времена руска ескадра отпловила је тек јуче.

ПРИЗ, 13 авг. — У парници Умберових изречена је осуда. Тереза Умбер и муж јој Фредерик осуђени су на 5 година робије; Ромен Дорњак на три, а Емил Дорњак на двије године затвора. Осим тога Тереза и Фредерик Умбер осуђују се на глобу од 100 франка. Сви осуђеници привлази су против осуде.

ЦАРИГРАД, 13 авг. — Одговоривши на ноту аустро угарског посланика, Порте је изјавила, да је наредила Един паши и Сулејман-паши да пазе на оријенталну жељезницу, а страже на станицама су појачане. Глас се, да ће се Порте ушљед зулума почињених од комитета у савдаку Киркилисе, због чега мухамеданци и хришћани бјеже у Цариград, обратити енергичном предствком велесилама и у Софију, са изјавом, да она има доказа, да Бугарска сав овај покрет и лично и материјално помаже. Порте због тога отелаља одговорност за све пошљедице.

Пљачкања усташких чета преставно трају, а особито у округу Киркилисе. Чете су се појавиле и у Пинеки, 110 километара далеко од Цариграда. И ако ова појава не би могла бити опасна за Цариград, ипак су предузете све мјере у околици Цариграда, где је и ватворено неколико сумњивих Бугара.

БЕЧ, 14 августа. — Министарска крива ријешаће се тек после великих маневра у Угарској.

БИОГРАД, 14 авг. — Новине позивају грађанство, да учествује у недељу митингу у прилог Срба у Старој Србији и Македонији.

ТРИНОЛИС, 14 авг. — Турска влада наредила је, да се купују коњи за Македонију.

БЕЧ, 14 августа. — Денеша која је стигла из Цариграда у Беч друштву источничких жељезница јавља, да је влак која је долазио из Јевропе синоћ лагуман динамитом код станице Кулди-Бургае, 30 километара далеко од Једрене. Шест особа убијено је, а 15 мање више тешко рањено, међу којима три жељезничка чиновника.

„Фрејденблат“ јавља, да је генерал Стајнгер по наредби Франца Јосифа ишао у Тревизо, да од имена Тесарова поздравни Краља италијанског, који ту заједно с Краљем борави због маневра.

ЦАРИГРАД, 15 августа. — Атенат динамитом на влак извршен је у вагону за кухињу; три су вагона разрушена; шест особа убијено, међу којима шеф од кухиње, једно дијете, један ученик, двије туркиње; осамнајесторица су рањени, међу којима 11 туркиња и три жељезничка чиновника. Једна је особа ватворена, остали се кривци траже. Строга стража је наређена. Саобраћај није прекинут, стража је на жељезници удвојена. Порте приписује овај атентат бугарском комитету.

БЕЧ, 15 авг. — Књаз бугарски повратиће се овиче дана у Софију.

ВАШИНГТОН, 15 авг. — Американски министар у Цариграду јавља, да је вицеконсул американски у Бејруту убијен у недељу. Савезне американске државе траже примјерну кавну криваца, а у случају да Тур-

ска не би дала задовољштину, ескадра американска, која се налази у Јевропи, отпловиће под Бејрут.

БЕЧ, 15 авг. — Из Биограда се јавља, да су у Софији у близини Двора нађени закопани лагуми динамита у дужини од 30 метара. Нема сумње, да се је с тијем намјеравао извести атентат, па се боје за повратак Књажеве.

КРАГУЈЕВАЦ, 16 авг. — Краљ с Књажевица стигао је овамо. На поздрав официри одговорно је Краљ: Живимо у времену сувише обилном, с тога треба да будемо мудри и енергични у раду за отаџбину, која ће можда брзо потребовати наше услуге. Краљ се нада, да ће сви официри имати пред очима само интерес на рода. У вече била је варош сјајно осветљена. Професор Марјановић вансеном бесједом повлао је Краља, да развије ваставу за ослобођење Балкана, јер само тако Српство може имати будућности. Краљ одговори, да сви грађани треба да раде заједнички за срећу домовине, јер то је најбоље јемство за напредак Србије.

ВАШИНГТОН, 16 авг. — У Карпугу, и вилајету Царбекр, покушао се запалити колеж Буфрат, који припада американској мисији.

ЦАРИГРАД, 16 авг. — Неоснована је вјест да се чине велике ратне спреме и да је наређена општа мобилизација. У Једрене ватражили су консули помоћ валијулу, пошто се проноси глас, да се у Киркилисе спремају атентати с динамитом.

КОПЕНХАГЕН, 16 авг. — Половином септембра доћиће овамо у исто вријеме руски цареви пар и Краљ енглески. Ондаће ће за тијем Цар и Царица руска поћи у Дармштат, да присуствују свадби Књаза Авдарије грчког.

Службене Објаве.

О Г Л А С.

Зубер Сулов Оручевић — подгорички емигрант — од прије неколико мјесеци дошао је био у овој вароши и као крпал (месар) куповао животињу по племена на причек, замио неким дужне повце и пребјегао опет у Турској.

Ушљед тога позивају се овим сви дужитељи реченог Оручевића, да најдаље до 1. септембра тек. године подвесе потписаној Управи чисте рачуне свога дужња: колико им и од шта Оручевић дугује, иначе изгубиће право на свако посљедице потраживања.

Подгорица, 31. јула 1903 год.

Број 2105.

Управа Општине вар. Подгорице.

Р. 83 Бр. 171 2—2

О Г Л А С.

Износ се на јавну продају доље описане, непокретности Пера Лабудова Бурашковића с Цекливи, које су процијењене круна 1270. Продаја ће се извршити на Цекливу.

За продају одређује се три рока, први на 20 августа, други на 20 септембра, трећи на 20 октобра у три сати прије подне.

На прве два рока неће се непокретности продати испод процијењене вриједности, а на трећем и више, али ипак испод $\frac{2}{3}$, процијењене вриједности. Сваки је лцитант дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности. Позивају се сви они, те имају на непокретностима какво реално право, дужнички повјериоци и они, који имају право прече куња, да се пријаве прије прве продаје.

Опис непокретности:

I-во. У Грабе кућа сухомећа сламом покривена, и 2 рала земље п 4 листосјека горе, којој је шефија: од истока и југа, Стефо Божов Бурашковић, од запада Филип Буров Бурашковић и Видак Давчевић, од сјевера комун Вујановића, поп Илија и Филип Буров Бурашковића.

II-го. Гора у Цеклиштак, у којој има три листосјека горе. Шефија од истока Мило Видов Бурашков, од запада Стефан Илиј Лубарда, од југа поп Илија Бурашковић, Стефо Божов и Петар Ников Бурашковића.

III-ће. Земље $\frac{2}{3}$, под Каменице Шефије: од истока Саво Прелов Вукмировић, од сјевера земљом Саве Петрова Пејовића и Шкрете Андрова Пејовића, од запада земљом Петра Никова Бурашковића, од југа општинским путем.

IV-то. Земље $\frac{1}{4}$ и горе пменом у Грбанидо, у којој гори има мстеха за $1\frac{1}{2}$ листосјека. Шефија од истока и

југа гором Филипа Маркишина Бурашковића, од сјевера са земљом Пера Лабудова, од запада земљом Стефа Божова и гором Мића Јоква Бурашковића.

Цекливи, 24 јула 1903 г.

Кап. Илија Лоичић.

Р. 270 Бр. 172 1—1

О Г Л А С.

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Васе Токове на Коцића, која је процијењена круна 373.

Продаја ће се извршити у Бурилиц, код потписатог суда.

За продају одређује се три рока: први на 20 августа, други на 20 септембра, трећи на 20 октобра, у 10 сати прије подне.

На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећем и више, али ипак испод $\frac{2}{3}$, процијењене вриједности.

Сваки је лцитант дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, те имају на непокретностима какво реално право, дужнички повјериоци, и они који имају право прече куња, да се пријаве суду прије прве продаје.

Опис непокретности:

Непокретност се састоји од $2\frac{3}{4}$ рала, гранича: од истока и југа Лазар Марков и Радован Секулић, од запада Милосава Томићина и Васе Токова.

Број 221.

Бурилица, 27 јула 1903 год.

Кап. Твјодор Драговић.

Р. 142 Бр. 173 1—1

О Г Л А С.

Износи се на јавну продају доље описане непокретности Радоша Бегова Крушчића из Опасанице, која је процијењена кр. а вр. 105.

Продаја ће се извршити у Лијевој Ријеци код потписатог — За продају одређује се три рока: први на 15 августа, други на 15 септембра, а трећи на 15 октобра у 10 сати прије подне. На прва два рока неће се непокретност продати испод процијењене вриједности, а на трећем и више, али ипак испод $\frac{2}{3}$, процијењене вриједности.

Сваки је лцитант дужан положити јемство од 10% од процијењене вриједности.

Позивају се сви они, те имају на непокретност какво реално право, дужнички повјериоци и они који имају право прече куња, да се пријаве суду прије прве продаје.

Поменути непокретност састоји се из посредни до земље Милоша Радошева, којој су шефија са сваке стране земља Радоша Бегова, а са сјеверо-западне земља Милоша Радошева.

Број 115.

У Лијевој Ријеци, 22 јула 1903 год.

Заступник капотанска

М. Л. Поповић.

Р. 166 Бр. 174 1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

У неизмјерној тузи која нас снађе приликом смрти нашег никад незаборављеног супруга, односно сина, оца, брата, синовца и рођака

Ника Матановића

бившег Министра Финансија,

који се 7 о. м. у вјечност пресели, сматрамо за најсветију дужност, да и овим путем изјавимо нашу најсрдачнију благодарност свијема онијема, који похиташе, да нам у овој преголемој тузи било лично, писмено или телеграфски своје саучешће укану и тијем нас у нашој жалости утјеше.

Цетиње, 12 августа 1903.

Ожалостњени:

Станица удова Матановић

са дјецом и осталом

родбном.

Р. 86 Бр. 79 1—1